

DOMOVINA

Oglaš:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratno objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva o. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Petkova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Na dan naše svobode.

Na starodavnem ljubljanskem gradu vihra državna zastava Jugoslavije. Ne vem, kaj drugi občutijo, kadar jo vidijo. Za nas, ki nam je to bil ideal naših sanj, je to žarek v mraku stoterih dnevnih skrbi.

Tudi mi v boju in delu včasih oslabimo. Tedaj treba priliti našemu navdušenju kakor grešniku, ki ne vzbuja popolnega kesa. Tedaj pomislimo na čase pred 28. oktobrom 1918.: Na gradu je vihrala črnorumenasta zastava, simbol našega tisočletnega robstva. Ali jo hočete nazaj? Kolikor mi poznamo naše odrešitelje Srbe: oni so pripravljeni umreti na naši zapadni in severni granici, a oni so plemeniti: Ako hočete nazaj, od koder smo Vas odrešili, svobodno Vam...

Mi si moramo priučiti, da pravilno zastavimo vprašanja. Kadar kdo psuje naši državi in vsem onim, ki jim je edinstvo sveto, ga vprašajmo: „Ali hočeš nazaj pod črnorumenasto zastavo?“ Tedaj se umika in razžaljen ti očita, da ni tako mislil in kakšen patrijot je.

In vendar je to bistvo naše politike: Ali smo brezpogojno za Jugoslavijo ali le pogojno? Vsako spogledovanje in dvomljiva igra je nedopustna. Primorskega politika, ki širi obup že tri leta, češ če bi bila Avstrija, bi bili vsi Slovenci skupaj,* proglašamo za škodljivca države. Poraz na Koroškem so prinesli oni, ki so dnevne brige vrgli na narodno državo.

Trošarine in carine, orožne vaje in železniške tarife, vse to so stvari, ki nimajo bistvenega posla z idejo naše države in s srbstvom. Kdor jih ž njim meša, je v naših očeh zločinec na državi.

* Ta človek pri tem čisto dobro ve, da bi bila v tem slučaju Ljubljana pod Avstrijo, Logatec pa pod Rimom v zmislu londonskega pakta.

Shod zaupnikov JDS. iz Kranjske.

Včeraj so prišli v Ljubljani skupaj zaupniki JDS. iz vse Kranjske. Zastopana je bila Notranjska (okraj Cerkljica-Lož), Gorenjska, Belokrajina, krški, novomeški, litijski, kamniški okraj. Ljubljanska okolica. Prva kandidatura se je izročila dr. Žerjavu, druga zastopniku obrtnega stanu, tretja kmetu. Nadaljne kandidature obsegajo vse okraje dežele.

Na shodu zaupnikov se je obravnavalo vprašanje samostojnega nastopa JDS. na deželi. Konstatiralo se je, da je Samostojna kmetijska stranka svojo 6. oktobra z velikimi črkami objavljeno ponudbo, ki bi izključila velik del strankarskega boja, umaknila očitno iz strahu, da

Ne pišemo tega, ker se bojimo za obstoj države. Ona ima močne branitelje. Ti branitelji ne bodo le Srbi. Tisoči Hrvatov in Slovencev jo bo branili. To so vsi oni, ki so bili še pred 28. oktobrom 1918. zanj vneti in so hoteli zanj umreti. Ti bodo v resnem slučaju hitro počistili, kar so zakasneli storiti 23. oktobra 1918.

Pišemo pa ta opomin na dan naše svobode vsem onim, ki pozabljajo, da je njih dolžnost, da se aktivno zoperstavijo strupu defetistične in protidržavne agitacije.

Hudo so se razsrdili nekateri, ko se je dvomilo o njihovem značaju in ko jih je temperamenten pisec označil s psovko: „robske duše“. Zares, strašen očitek, da si osvobojenec nazaj želi časov svojega robstva.

Danes izprašajte svojo vest: Vsi oni, ki odpravljajo dnevne brige na rovaš državi in njej zvestim strujam, prikazujejo simptome robskih duš.

Naš pa je vsak oni, ki zna trpeti in potrpeti in reči: „Trpim, a trpim v svoji svobodni domovini. Trpim, ker je ta domovina mlada in nezrela. Trpim, da bo naši deci boljše. Pritožujem se, a v vsem mojem pritoževanju je kakor rdeča nit — ljubezen do Jugoslavije, pripravljenost podrediti se državnemu interesu.“

Taka je bila naša prisega 29. oktobra 1918. v Ljubljani. To prisego bomo držali, dokler nam bije srce.

Proslava obletnice svobode v Pragi

Praga, 28. oktobra. (Izvirno.) Povodom druge obletnice proslave so bile velike slavnosti. Hiše so vse v zastavah. V gledališču se vrše slavnostne predstave. Predsednik Masaryk je danes sprejel ministrskega predsednika, člane parlamenta in senata kakor tudi odlično družbo. Časopisi pišejo slavnostne uvodnike. Tudi v nemškem gledališču je bila slavnostna predstava.

bi ji to prineslo nadaljne napade od klerikalne strani. Ona noče svojim klerikalnim pristašem vzbuditi strahu, da je morda napredna stranka. Stem je seveda za somišljenike JDS. na deželi brez njihove krivde nastopil nov položaj. Napredne misli ne damo pokopati, ampak doseči moramo, da bodo izvoljeni njeni najboljši zagovorniki, o katerih vemo, da se ne bodo dali od nikogar zmotiti. Klerikalec je zvit in njegova voditelj prekanjen, mi jim moramo nasproti postaviti iste vrste ljudi, ki so se v boju že obnesli.

Na podlagi tega razmotrivanja so zaupniki prišli do zaključka, da treba napeti vse moči za zmago demokratskih kandidatov. Demokrati na deželi morajo predvsem delati za svojo listo.

Lista kandidatov obsega vse stanovce na deželi in vse okraje. Predvsem seveda uvažuje kmete, obrtnike in trgovce. Lista se objavi že te dni. Belokranjci so se zedinili na kandidaturu g. Karla Müllerja, trgovca v Črnomlju. Na delo za našo stranko!

Zbor zaupnikov JDS štajerskega okrožja.

Celje, 28. okt. 1920.

Danes se je vršil v tukajšnjem Narodnem domu zbor zaupnikov JDS. za štajersko-prekmursko volilno okrožje. Dospeli so zaupniki vseh krajevnih in okrožnih organizacij in zastopniki iz vsega okrožja. V otvoritvenem nagovoru je naglašal doktor Kalan, da stoji stranka slej ko prej na stališču, da gre državni interes pred osebnim, stanovskim ali strankarskim. V volilni boj stopamo z vso odločnostjo neomajanega prepričanja.

Nato govori

minister dr. Kukovec:

Velike izpremembe so se izvršile v zadnjih dveh letih v mišljenju našega naroda. Prvo navdušenje po prevratu je izginilo in pojavila so se demagoška gesla. V modo je prišla ulica, nove struje poskušajo doseči z nezadostnimi sredstvi in s krikom, česar še ni mogel doseči trezen postopek. Kot trezna stranka se ne smemo umakniti demagogiji. V zgodovinskem trenutku ne popustimo ničesar od tega; za kar smo se borili desetletja. Razvila se je velika agitacija proti narodni skupnosti, da celo za plebiscit na našem ozemlju, ne da bi se pomislilo, da je naš zunanji položaj takšen, da se nam lahko v hipu poruši vse. Slovenski del demokratske stranke je tekom zadnjih dveh let opravil ogromno delo za konsolidiranje naše države. Govornik navaja prizadevanja demokratov v finančnem, uradniškem in invalidskem vprašanju, o položaju slovenskega kmeta in v drugih perečih vprašanjih, v kojih vseh se je JDS. v polnem obsegu zavzemala za korist ljudstva. Minister Kukovec poroča, da pripravlja uredbo, s katero se ukinе 8urni delavnik za malega obrtnika. — Meseca novembra dobe invalidi izplačane penzije za 9 mesecev nazaj, ki jim gredo po naredbi, ki jo je meseca februarja sklenila demokratska vlada, pa jo je finančni minister Protič-Korošičeve vlade ustavil. Dr. Kukovcu se je sedaj posrečilo dobiti za izplačilo penzij invalidom 30 milijonov dinarjev. Brez dvoma je velike važnosti, da je naša država ostala ohranjena pred velikimi prekucijami in stavkami v tisti dobi, ko so takšni dogodki pretresali in še pretresajo sosedne države. To je pripisovati dejstvu, da je bilo ministristvo za social. politiko v rokah onih,

katerim je delavstvo zaupalo kljub poskusom hujskanja. Ali se smemo z ozirom na vse to slovenski demokrati umakniti? Govornik bi za svojo osebo to rad storil, toda dolžnost nas kliče vse.

Prihodnji meseci bodo merodajni

za našo državo in slovenski demokrati moramo biti pri tem udeleženi. Pripravljajo se zakoni in uredbe najbolj dalekosežnega pomena, na katerih je udeležen vsak posameznik, vsako gospodarstvo in vsako podjetje. Drugim strankam ne zaupamo in ne pripisujemo bodisi dovolj resnosti, bodisi dovolj sposobnosti in nekaterim tudi ne dovolj dobre volje za to, da bi ta naša najvažnejša vprašanja reševale ali rešile pravilno. Politik ne postaneš čez noč, ampak šele v resnem delu. Ne demagoška gesla, marveč vsebina kandidatur ima pomen. Treba kandidirati idealne može, ki so od nekdaj in nesebično stali v sredi političnega dela. — Klerikalizem mora v Sloveniji postati manjšina. S tega stališča moramo presojevati naše postopanje napram drugim strankam v volilni borbi. Če ostane naša politika resna, bomo dosegli uspehe za vse stanovce. Naša poštenost in zvestoba do države je najboljša obramba naših mej. Z vso silo se moramo upreti neiskrenemu in demagoškemu klicu po taki deželni avtonomiji, kakršno proglašajo klerikalci. Mi ne potrebujemo slovenske province, ki je nikdar ni bilo, pač pa zahtevamo v duhu našega programa ljudsko samoupravo v lastnih upravnih enotah in zahtevamo, da naj celjsko-mariborsko-prekmursko volilno okrožje tvori takšno lastno upravno enoto. (Burno priitjevanje. Izrazi ogorčenja proti ljubljanski vladi.)

Zaupniki so govor sprejeli z velikim navdušenjem na znanje. Na to se je vršila debata o podrobnosti volilne borbe. Posestnik Petovar je predlagal v imenu volilnega odbora za nosilca liste JDS v tem volilnem okrožju ministra dr. Vekoslava Kukovca, za prvega kandidata na listi kvalificiranih pa najzaslužnejšega in najnesebičnejšega narodnega prvoboritelja tržaškega, dr. Gustava Gregorina, in kot drugega kandidata na splošni listi znanega organizatorja slovenskega obrtništva na Štajerskem g. Ivana Rebeke. Ostale kandidature objavimo jutri.

Razvila se je obširna debata o taktiki in o volilnih shodih, ki so se je udeležili skoro vsi zaupniki, ter debata o uradniškem vprašanju. Končno je bila sprejeta sledeča resolucija:

Na volilnem shodu zbrani zaupniki JDS. za mariborsko volilno okrožje se izrekajo za pokrajinske samoupravne edinice, ki se bodo ozirale na gospodarske in geografske enote.

Z ozirom nato odklanjamo z vso odločnostjo plemen-

sko avtonomijo Slovenije ter zahtevamo pokrajinsko samoupravo z lastnim središčem za štajersko volilno okrožje. Le tako je mogoče, da se bodo tukajšnji gospodarski, socialni in kulturni interesi, ki so začasno prešli v reševanje na pokrajinsko vlado v Ljubljani, pa so se tamkaj zanemarjali, vpoštevali tako kot odgovarjajo ljudskim potrebam.

v Minister za socialno politiko dr. Kukovec je 28. t. m. prispel v Celje. Porabil bo praznike za agitacijsko potovanje po volilnem okrožju.

v Volilni shod JDS. v Celju se vrši 1. novembra ob 10. uri dop. v Narodnem domu. Govorita kandidata dr. Vekoslav Kukovec in dr. Gustav Gregorin.

Čuvarji skrinjic.

V nobeni občini ne smemo četati brez čuvarja skrinjice JDS. In če imamo še tako malo glasov dobiti, čuvar skrinjice (predstavnik liste) mora biti tam, da volilce opozori na našo stranko. Naša JDS. je bila in se borila, ko so bili drugi še v povojih, in preživela bo vse druge stranke. Ona ima močno novinstvo in gospodarsko organizacijo. Taka stranka ne more propasti.

Vabimo ponovno vse somišljenike, da sporoče na tajništvo JDS. ali pa na dr. Žerjava v imenik dotične občine vpisane može: enega kot predstavnika (čuvarja skrinjice) liste JDS., drugega kot njegovega namestnika. S tem dobe protiklerikalne stranke en glas več v komisiji!

Somišljeniki, tudi kjer niste organizirani, prijavite se kot čuvarji skrinjic JDS. Sramota bi bila če bi se v vsaki vasi ne najdel mož, ki si bo upal zastopati kandidata dr. Žerjava. Duhovščina ga napada po prižnicah kakor besna. Čemu? Ker dela za osvoboditev kmetov od duševne sužnosti! On je klerikalcem trn v peti. Naša dolžnost je, da ga podpremo. Zato pa začnite povsod sami delo za našo demokratsko stvar. Čuvarje skrinjic prijavite takoj!

Dopisi.

Radomlje. Danes smo izročili materi zemlji go. Frančiško Šarc iz Hudega, občina Radomlje Bila je vzorna mati svojim štirim otrokom. Vrla, dobra gospodinja, katero bo pogršel marsikateri revež. Ravnala se je po geslu: „Odprti srce, odprti roki!“ Bila je vzor prave, zavedne žene v vseh ozirih. Marsikateri hišni gospodinj, materi se jo lahko postavi za vzgled. Mnogo gorja si prebila, draga ranjka izgubiti dva moža, dva otroka na tako tragičen način, niso bili majhni udarci za Tvojo nežno dušo. Končno si podlegla sama — moment in iztrgana si bila iz srede svojih ljubečih otrok. Vsi, ki so poznali Tvojo blago dušo, žalujejo za Teboj, le klerikalne hijene ne mirujejo in šušljajo med seboj: „Bog jo je kaznoval!“ Sramota takim ljudem, katerim ni niti smrt sveta. — Tebi, draga, bodi ohranjen blag spomin! Preostali družini naše iskreno sožalje!

Iz Polhovca gradca. Bog nam je posla v osebi gospoda kaplana nenavadno delavnega dušnega pastirja. Kakor hitro je prišel med nas, je že zbral čebelarje in ustanovil čebelarško društvo, ampak edini uspeh, ki ga je društvo pokazalo, je bilo onih 25 kron članarine, ki jih je vsak član vplačal. Potem je pa novi kaplan ustanovil „Izobraževalno društvo“ in vsi smo bili veseli, misleč, da postanemo v kratkem iz hribovskih kmetov popolni mestni ljudje. To društvo je priredilo par iger, ki se pa niso obnesle, ali neutrudljivi kaplan je šel dalje in je hotel ustanoviti „Orla“, pa prijaviteli so se samo trije fantje, ki se niso sramovali, da jih otroci nazi-

vajo „čuke“. Tudi zadrugo si je naš kaplan omislil, ampak v vodstvo je spravil same take ptiče, ki so ljudstvu že poprej, posebno pa med vojno, pili srčno kri, pa so mislili, da bodo mogli tako delati tudi po vojni. Našli so se celo hudomušneži, ki so trdili, da hoče gospod kaplan imeti svoj dobiček pri zadrugi. Okoli sebe ima kaplan samo ljudi, ki jim ne zapuščajo in zato njegovo delo med nami ne more imeti nobenega uspeha. Je najboljšje, ako nas zapusti, v katerem slučaju mu bomo vsi od srca želeli srečno pot.

Iz Trate v Poljanski dolini. „Domo-ljubovemu“ dopisniku iz Trate z dne 20. oktobra 1920, ki je s svojim lažnjivim dopisom takorekoč otvoril v naši občini volilni boj za volitve v ustavotvorno skupščino, tem potom tratarski naprednjaki dajemo na znanje, da brez strahu sprejmemo usiljen nam boj. Imenovani, sicer nepodpisani, pač pa nam dobro znani dopisnik poziva namreč Tratarce, da naj si pokličejo v spomin, kako so liberalci svoječasnno obljubovali moko, sladkor itd. onim, ki se vpišejo v njihovo politično organizacijo. Nadalje javlja isti dopisnik, da je tozadevne podpise za pristop k omenjeni organizaciji pobirala neka liberalna, surova žena. — Ker se je tozadevno enkrat že s prižnice na Trati napadalo naprednjake z očitnim namenom, iste pri ljudstvu ogrditi, oziroma osmešiti, se tratarski naprednjaki čutimo primorane, vso zadevo tem potom natančneje obrazložiti. Stvar je namreč sledeča: Ker je preteklo zimo nenadoma zavladalo občutno pomanjkanje preživljenjskega blaga, predvsem moka in sladkorja, je krajevna organizacija JDS v Gornji vasi, želeč ljudstvu vsaj deloma pomagati iz te zadrege, pričela z vso vneto delovati na to, da se občinska aprovizacija, katero je v letu 1919. takratni župan Uršič razpustil kot popolnoma brezpotrebno, zopet ustanovi. Po dolgem, dolgem naporu in vsakojakih ovirah in zaprekah od strani klerikalnega županstva se je odboru krajevnega organizacije JDS vendarle posrečilo, da se je v februarju 1920 ustanovila občinska aprovizacija, kateri na čelu je stal naš Lovro Oblak, posestnik na Trati. K vzpostavitvi aprovizacije je veliko pripomogla ravno ona napredna žena, ki je pobirala po naši občini podpise za ustanovitev aprovizacije. Na podlagi teh podpisov je okrajno glavarstvo v Kranju uvidelo, da je ustanovitev aprovizacije ne le samo upravičena, ampak naravnost neobhodno potrebna. — Torej za uslugo ta brezsrdni Lažiljubov dopisnik to plemenito delo te napredne žene imenuje za surovo. — Lažiljubov dopisnik v istem dopisu vsekakor namigava na to, kakor da bi ta nova, v naprednih rokah nahajajoča se aprovizacija, ki je po vsled v februarju 1920 nastopivše klerikalne vlade žalibog mogla delovati samo dva meseca, bila sploh brezpomembna ter da ista ljudstvu sploh ni nudila nikakega aprovizacijskega blaga. Res je sicer, da takratni aprovizacijski odbor Tratarcem ni mogel preskrbeti večje množine blaga, to pa ravno vsled prevelikih zaprek gotovih elementov. Kljub temu se je agilnemu odboru vsejedro posrečilo, da je po neodjenljivem moledovanju dosegel vsaj to, da se je moglo 95 revnejših Tratarcev obdarovati z nekaj kilogrami lepe bele in krušne moke in to celo brezplačno. Nadalje je takratni aprovizacijski odbor razdelil med Tratarce nekaj koruze, koruzne moke, sladkorja in petroleja in to po razmeroma nizkih cenah. Iz tega je razvidno, da je takratni napredni aprov. odbor kljub vsem oviram in zaprekam (med katere spada gotovo tudi Lažiljubov dopisnik) tekom svojega dvomesečnega delovanja naravnost veliko storil za prehranjevanje Tratarcev. — Seveda naše šusteršicijance pred vsem to najbolj boli, da je 95 revnejših Tratarcev ravno po posredovanju teh presnetih tratarskih liberalcev dobilo moko brezplačno. Pa zakaj naše klerikalce to tako boli? Zato, ker njim vsled njihove brezbriznosti sploh v glavo ne gre, da bi se revežu dalo

kaj brezplačno — Zatorej Tratarci, predvsem revnejši, zapomnite si dobro te brezsrdne klerikalce! Ravno sedaj se vam nudi najlepša prilika, da pri letošnjih volitvah pošteno obračunate s klerikalci, ki so vam povzročili toliko gorja, pomanjkanja in žalosti. Geslo nas vseh, ki si ne želimo več vojnega gorja, stradanja, zapostavljanja in zaničevanja naj bo: *Neizprosno boj klerikalizmu!* — Pokažimo na dan volitve klerikalni škatlji figo, pač pa vzmimo volino kroglico v škatljo jugoslovanske demokratske stranke, katere nositelj je naš veleza-sluzni dr. Gregor Žerjav! Tratarci, ne dajte se farbat od našega dušnega pastirja, ki potom prižnice z vsemi sredstvi deluje na to, da bi zmaga-la ona klerikalna stranka, katere ustanovitelj je oni zgloglasni Šusteršič, ki je 5. julija 1914 na shodu v Ljubljani ob pritrjevanju naših duhovnov pozivljaj na vojno proti našim bratom Srbom ter s tem odločilno pripomogel k izbruhu svetovne vojne. — Končno pa še to: Ker je naš fajmošter s prižnice že pakrat farbal pričujoče ljudstvo, češ, da časopis „Domovina“ samo laže, nadalje, da so v tem časopisu napadeni tratarski klerikalni veljaki popolnoma nedolžni, si tem potom dovoljujemo imenovanemu župniku postaviti sledeča vprašanja, na katera naj nam čim prej na kak način skuša odgovoriti in sicer: 1.) Zakaj je moral Franc Uršič, po domače Preserc, kot takratni župan pred letom dni odstopiti? 2.) Zakaj je sedanji gerent, Martin Vodnik, posestnik na Trati, pri svoječasnni sodnijski obravnavi v zadevi protipostavnega razdeljevanja sladkornih kart izgubil tožbo? 3.) Zakaj Josip Brajec, župnik na Trati, onih 1000 K, katere je prejel od aprovizacijskega odbora, ni razdelil med revnejše Tratarce? Torej na ta vprašanje prosimo takojšnjega odgovora!

Istočasno pozivamo našega župnika, da nekoliko kroti svoj strupeni jeziček, ter naj vsaj cerkev toliko pardonira, da ne bo namesto oznanjevanja božje besede, prižnico izrabljaj v politične namene. Seveda s prižnice napadati je lahko, ko ne sme nihče ugovarjati. — Ker pa smo prepričani, da naš župnik samovoljno ne bo opustil te grde, vnebovpijoče navade, zato prosimo vodstvo JDS, da isto vse potrebno ukrene, da se našega župnika tako močno prime za njegov strup izlivajoči jeziček, da ga bo enkrat za vselej minulo veselje in korajža, tako nesramno napadati ravno našo jugoslovansko demokratsko stranko, katero je on v nedeljo, dne 24. t. m. s prižnice razglasil za brezversko in naši veri nasprotno in to še brez vsakega dokazila. Gospod župnik, ako nimate boljšega orožja proti JDS, potem vam tudi to ne bo pomagalo, kajti večina Tratarcev je že toliko brihtna, da zna ločiti vero od politike. Rečemo vam: bodite kar potrošani in s strahom pričakujte z vse našim šusteršicijanskim svetom dne 28. novembra 1920!

Iz Žirov. Velik rop. V ponedeljek zvečer nekako ob 9. uri so prišli v hišo Pri Jureču v Sorški dolini proti Rovtam, občina Žiri štiri oboroženi možje, n astavil samokrese na domače z zahtevo, da se nikdo ne gane, ker bo ustreljen. Dva sta stala tako na straži, a dva sta med tem časom pobrala denar, okrog 100.000 kron, med drugim blizu 100 cekinov po 20 kron. Po dovršenem ropu so roparji izginili v noč, ne ve se kam in kod. O njih še ni nobenga sledu. Navedena hiša je znana daleč na okrog kot bogata, kateri gospodari še mlada vdova. Hiša stoji bolj na samem na re-sti med Žirem in Rovtami, četrte ure od demarkacijske črte. In takih klatežev, tatov in roparjev se klati še bog ve koliko po samotnih krajih. So to večinoma bivši tihotapci in delomrzneži.

Gospodarstvo.

= **Žito za Avstrijo in dr. Korošec.** V Beogradu mrgoli avstrijskih Židov in po vsi Vojvodini so razkropljeni njih agentje, ki nakupujejo žito za Avstrijo. Kakor je znano je trgovinski mi-

nister, dr. Momčilo Ninčič, sklenil z avstrijsko republiko pogodbo, glede katere smo se mi obvezali dobaviti Avstriji 15.000 vagonov koruze in 5.000 vagonov pšenice. Največja napaka te trgovinske pogodbe je ta, da je *Ninčič dovolil Avstriji kupiti žito pri nas z avstrijskimi kronami.* Ta pogodba se je sklenila posebno pod pritiskom saobračajnega ministra dr. Korošca, ki upa, da dobi lokomotive iz Avstrije. Kakor znano, so demokratski poslanci pred dvema mesecema, ko se je delala ta pogodba, zahtevali, da morajo Avstrijci, predno jim bomo dobavljali žito, razveljaviti sekvester nad našimi depoziti, ki jih imamo na Dunaju in v avstrijski republici sploh. Dr. Korošec je tozadevemu zastopstvu obljubil, da bo tudi on stavil to zahtevo. Ko pa je prišlo do odločilnih pogajanj, je *Korošec pozabil na svojo obljubo* in žrtvoval interese naših državljanov. Najbolj prizadeti smo mi Slovenci, ker smo imeli že pred vojsko, posebno pa ob času vojske, večji del vrednostnih papirjev in prihrankov, deponiranih na Dunaju. Povdariti je treba, da so oškodovani tudi maloletni, ki imajo del svojega premoženja na Dunaju. Tudi poštna hranilnica, centrala na Dunaju, noče izplačati naših vlog. Torej tudi tukaj so oškodovani mali vlagatelji. Do sedaj so Avstrijci izvozili približno dva milijona vagonov žita. Avstrijski agenti plačujejo po 8 jugoslovanskih kron, to je približno 24 avstrijskih kron za kg. Ta cena je sicer za Avstrijo ogromna, vendar je izstradana Avstrija primorana, nakupovati pri nas, ker druge sploh ne dobi žita. Ako ne bi mi pripomogli Avstriji z žitom in moko, bi bila arpoizacija Avstrije ogrožena. Iz Dunaja se poroča, da reparacijska komisija uvideva nevzdržno stanje Avstrije, kar se tiče aprovizacije in da mora ententa kaj napraviti za Avstrijo, ker drugače nastane splošna lakota. Nerazumljivo nam je torej, zakaj je dr. Korošec silil na to, da se sklene z Avstrijo pogodba glede dobave žita pod pogoji, ki so za nas jako neugodni. Res je, da dr. Korošec rabi lokomotive za jugoslovanske železnice, a Avstrija bi jih bila dala tudi v slučaju, da bi mi stavili pogoj, da se morajo najprej vrniti naši depoziti, katere Avstrija proti mirovni pogodbi še vedno drži pod zaporo. Vemo sicer, da je v interesu naših klerikalcev, pomagati dunajskim klerikalcem, ki so prišli sedaj na krmilo na Dunaju, strankarski obziri pa ne bi smeli iti tako daleč, da se zapostavijo važni interesi naših državljanov v korist ene stranke države. Ako bi sedaj prepovedali izvoz žita v Avstrijo, bi Avstrija takoj odstranila sekvester nad našimi depoziti.

= **Sladkor.** Beograd nam poroča od 27. t. m. : Danes so se v finančnem ministrstvu zopet sestali zaupniki sladkornih tovarn, da nadaljujejo razgovore glede organizacije nakupa in prodaje sladkorja v naši državi. Pogajanja so tako daleč dospela, da so se ugotovila glavna načela glede nakupa in prodaje. Sklenjeno je, da se imenuje odbor iz zastopnikov sladkornih tovarn in zastopnikov nekaterih ministrstev (finančnega ministristva, ministristva za prehrano itd.). Ta odbor bo imel *izključno pravico nakupovati in prodajati sladkor na debelo* v vsi naši državi. Ta odbor bo pred vsem prevzel sladkor iz naših tovarn in kar bo primanjkovalo, bo nakupil v inostranstvu Cene, po katerih se bo prodajal sladkor, bo določil ta odbor v sporazumu s finančnim ministrom, in sicer bo veljala za vso državo ena in ista cena. — Proti temu načrtu se pojavlja odpor od raznih strani, so mnjenja, da bo odbor premalo vpošteval interese konzumentov in da bo izrabljal svoje monopolsko stališče s tem, da bo določil previsoke cene sladkorju. Proti temu, da se monopolizira sladkor, ki se pridelava v naših tovarnah, se ne pojavlja odpor, pač pa ne bi smel imeti pravice, monopolizirati iz inozemstva importirani sladkor, ker z monopolom se uniči vsaka konkurenca in cene gredo navzgor. Pogajanja še niso dovršena; ako meročajni faktori posežejo pravočasno vmes, se lahko izognemo velikim neprilikam.

= **Izvoz žganja dovoljen.** Iz Beograda se poroča, da je izvoz domačega žganja iz naše kraljevine v Češkoslovaško dovoljen. V čeških tovarnah se naše žganje predeluje za liker.

= **Ponarejeni bankovci po 50 lir so zadnje dni v večjih množinah prinešeni v promet k nam.** Treba je velike opreznosti, ker so ti bankovci zelo dobro ponarejeni.

= **Tri vagone novo tiskanih jugoslovanskih novčanic so pripeljali v Beograd iz Pariza.** Z njihovim izdajanjem se prične te dni. Trgovskemu svetu je pošiljatev zelo dobrodošla, ker se pomanjkanje gotovine na trgu že zelo občuti.

= **Zaseg žita v Italiji.** Italijanska vlada je zasegla celo letošnje žetev žita in riža.

= **Cene živine na zagrebškem šimnovem sejmu.** Zagreb 28. t. m. (Izv.) Tu se je danes vršil šimnov sejem, ki je il neobičajno dobro obiskan. Poleg raznih poljskih produktov je bilo mnogo živine. Debele svinje so se prodajale od 32 do 36 K kg žive teže, mršave 34 do 39, ovce 20, teleta 16 do 20, junice 12 do 14, krave 10 do 13, biki 9 do 13, pitana živina 13 do 17.

= **Cene konj v Budimpešti.** Na zadnjem konjskem sejmu v Budimpešti so se plačevale naslednje cene: konji za jahanje in kobile boljše kvalitete 12.000 do 27.000 kron, lahki konji za kočije 22.000 do 62.000 kron, težki konji za tovore 30.000 do osemdesettisoč kron, lahki konji za tovore 15.000 do 30.000 kron, konji slabše kvalitete 5000 do 17.000 kron in konji za klanje 2800 do 7.200 kron

= **Nova ureditev prometa s premogom.** Beograjska „Politika“ poroča: Z ozirom na splošno pomanjkanje premoga tako za državna podjetja kakor tudi za privatne potrebe vršila se je v ministristvu saobračaja konferenca, ki je naglašala potrebo: 1.) da se celo vprašanje o produkciji in distribuciji premoga osredotoči v eni centralni direkciji v Beogradu; 2.) da se v privatnih premogokopih normirajo cene premoga; 3.) da mora producent en del čistega dobička vlagati za stalno povečanje produkcije. — O delovanju te konference bo minister saobračaja poročal ministrskemu svetu.

= **Cena moka v Zagrebu.** Kakor poroča „Jugoslovanski Lloyd“, je v zadnjih dneh tukaj cena moka začela padati. Trgovina je rezervirana in v stagnaciji zaradi splošnega pomanjkanja denarja. Zadnje ponudbe za moko (na debelo) banatske in bačke provenijence so bile: moka št. 0 14.25 K, moka za kuho 13.25 K in krušna moka 12.50 K.

= **Cene suhih češpelj v Srbiji.** V mnoga srbska mesta že prihajajo transporti suhih češpelj letošnjega pridelka. Cene varirajo med 200 in 270 dinarjev za 100 kg.

= **Žitni trg se nahaja v stagnaciji.** Vsled povišanja carine se trgovci drže rezervirano. Tudi mlini ne kupujejo, ker čakajo na padec cen. V Somboru stane danes pšenica 890 do 920, oves 240 do 250, nova koruza 200 do 220, stara 350 do 370. V Novem Sadu stane pšenica 909 do 915, oves 240 do 270, koruza 210 do 220, stara 360 do 370. V Pančevu so cene nekaj nižje. Pšenica stane 880 do 900, oves 240 do 250, koruza 200 do 210, stare koruze ni.

Politični pregled.

V ospredju vsega političnega zanimanja stojijo danes v Jugoslaviji

volitve za konstituanto,

od katerih nas deli še mesec dni. V vseh delih države je volilna borba nad vse živahna in tudi ostra, kar je popolnoma umljivo, saj se gre za temelje države, ki jih bo postavljala ustavotvorna skupščina in one politične skupine — v prvi vrsti demokratska zajednica — ki stremijo za tem, da bodo temelji, na katerih bo slonela država, trdni, solidni, morajo delati neutrudno, ako hočejo premagati nazadnjaške politične sku-

pine, ki jim ni do tega, da bi država bila močna, temveč samo do njihovih strankarskih koristi. Te skupine porabljaajo vsa sredstva, da bi še enkrat preslepili ljudstvo, da bi njim zaupalo svojo usodo in usodo države, ki jo hočejo tako „urediti“, da ničemur ne bi bila podobna. Da igrajo naši klerikalci v volilni borbi posebno odvratno ulogo, tega menda ni treba posebej omenjati, ker Jugoslavija je tri v peti kraljevskemu in papeškemu Rimu in zato se naši klerikalci, kot zvesti rimski slugi, trudijo na vse pretege, da bi prišli v ustavotvorno skupščino v čem večjem številu, da bi mogli tam v interesu Rima čem bolj ovirati ureditev in konsolidacijo Jugoslavije. Klerikalna nepoštenost se vidi posebno iz tega, da „Slovenec“ še kolikor toliko dostojno piše, medtem ko je „Večerni list“ čisto boljševiski, navzlic temu, da sedi voditelj klerikalcev dr. Korošec v beograjski vladi kot minister prometa. To je značilno za klerikalce: v Beogradu so kraljevi ministri, doma pa — boljševiski, ki bi najraje zrušili in uničili ono, kar so drugi s teškim trudom in velikimi žrtvami sezidali.

Umazani so klerikalni načrti, kakor je umazana vsa njih politična preteklost. Njihov nekdanji voditelj

izdajalec dr. Šusteršič,

ki so se ga svoječasno klerikalci odrekli, samo da bi drugi njihovi voditelji mogli postati jugoslovanski ministri in razbijati Jugoslavijo, katere ustanovitev niso mogli preprečiti — ta dr. Šusteršič je prišel v Celovec takoj ko nesrečnemu izidu koroškega plebiscita. Ker sedaj v Avstriji vladajo stari Šusteršičevi zavezniki, krščanski socialisti, privrženci Habsburgovcev, otvori dr. Šusteršič gotovo v Celovcu odvetniško pisarno, vrgel se bo v politično življenje in poskušal ustvariti med koroškimi Slovenci habsburško stranko, potem pa iz Koroškega agitirati med Slovenci v svobodni Jugoslaviji za propadle Habsburgovce in propadlo Avstrijo. Med našo duhovščino ima dr. Šusteršič takointako dosti pristašev in kmalu bo vsa naša klerikalna stranka tako plesala v Jugoslaviji, kakor ji bo godel v Celovcu izdajalec dr. Šusteršič, ki si ne upa priti v Ljubljano in sploh na Slovensko, ker se upravičeno boji, da bi ga razjarjeno ljudstvo kamenovalo. Cilji naše klerikalne stranke so jasni in očevidni: v habsburške verige bi radi zopet ukovali slovensko ljudstvo, nazaj v avstrijsko suženjstvo bi ga radi odpeljali, da bi pomagalo avstrijskim Nemcem plačevati milijardne vojne dolgove in da bi stradalo zato, da bi Dunajčani imeli kaj jesti! S to izdajalsko stranko, katere voditelji stojijo v tuji, narodu sovražni službi, naj slovensko ljudstvo pri volitvah temeljito pometa! Jugoslavija je močna dovolj, da obračuna s Habsburgovci, Šusteršiči in njihovimi privrženci na Slovenskem in Hrvatskem!

Volilna borba je tako prevzela vse kroge, da se ne posveča več posebna pozornost niti

pogajanjem z Italijo

glede jadranskega vprašanja, ki se vedno odlašajo, ker ni posebnega upanja, da bi se med nami in Italijani dosegel sporazum. Italijani ne samo da ne odnehujejo od svojih pretiranih zahtev, temveč te zahteve še povečujejo vsak dan. Na tak način je sporazum nemogoč, da, naravnost izključen in za nas bi bilo boljše pustiti vprašanje nerešeno, kakor pa skleniti dogovor, ki bi nam bil preveč škodljiv.

V naši jugo-vzhodni sosesčini, na Grškem se je nekaj zgodilo, kar ima

lahko dalekosežne posledice. To je

smrt grškega kralja

ki ga je ugriznila v njegovem dvorskem parku opica v nogo in se mu je vsled tega zastrupila kri. Danes bo pogreb in k pogrebu je odšel tudi naš prestolonaslednik-regent Aleksander, čemur se splošno pripisuje velika politična važnost. Oče umrlega kralja, kralj Konstantin živi v Švici, ker je bil l. 1917. radi svoje Nemcem prijazne politike odstavljen, kakor tudi njegov najstarejši sin Jurij. Grki ne marajo niti sedaj niti enega niti drugega in v poštev bi prišel kot novi kralj kvečjemu tretji sin kralja Konstantina, osemnajstletni princ Pavel, ki se pa tudi nahaja pri očetu in je veliko vprašanje, ako tudi on pride v poštev kot bodoči grški kralj. Ker pa Grki nočejo imeti republike, se govori, da postavijo za kralja našega regenta Aleksandra, ki bi bil potem kralj Jugoslavije in Grčije in prisrčno razmerje, ki traja med obema državama že več let, bi se še poglobilo, zveza med Jugoslavijo in Grčijo bi postala še tesnejša, v veliko korist obeh držav. Ta kombinacija je zelo verjetna in bližnja prihodnost nam pokaže, v kolikor je bila ona osnovana.

Madžarska se nikakor noče vdati v svojo usodo. Mirovno pogodbo je podpisala, ampak z njeno

ratifikacijo se ji ne mudi,

ker potem bi morala takoj zmanjšati svojo armado in izpolniti tudi vse druge težke obveznosti, ki jih je na se prevzela s podpisom mirovne pogodbe. Sosednje države — med njimi tudi naša — pa tudi ne morejo čakati na ratifikacijo mirovne pogodbe z Madžarsko in tudi antanta je že sita čakanja in je stavila Madžarski zahtevo, da ratificira mirovno pogodbo. Bomo videli, ako bodo Madžarji ubogali in kaj se bo ukrenilo proti njim, ako ostanejo trmast.

Beleške.

b. **Za invalide.** Invalidi so največja žrtev vojne. Vsak jih od strani gleda in bi se jih rad odkrižal. To pa ne sme biti. Oni so padli kot žrtve proklete svetovne vojne, ki so jo zaneli slovenski klerikalci. Za nje se je zavzemala predvsem naša JDS. — Zakaj? Iz demokratskega stališča seveda, pa tudi s človeškega. In priznajmo po pravici: invalidi so skoro do zadnjega naprednjaki. Oni so videli prevare sveta, oni preklinjajo povzročitelje vojne. Odkar je minister za socialno politiko naš dr. Kukovec (predsednik JDS), je začelo z invalidi iti na bolje. Telegraf nam javlja, za zdaj dobe regularne podpore v dinarjih, in sicer, v kolikor so bili prej vsled znane Protić - Koroščeve odredbe oškodovani, na diferenco za 9 mesecev nazaj. Vsi še vemo, kako je Protić - Koroščeva vlada uničila naredbo Davidovičeve vlade, ki je bila invalidom v prid. Po večmesečnem boju je stvar invalidov zastopana po dr. Kukovcu zmagala. — Nas to veselji iz srca.

Osemurnik za malo obrt v reviziji. Vsled zahteve JDS je ministristvo sklenilo, da podvrže osemurni delavnik za malo obrt reviziji. Proti temu je sicer, ko je prvi iznesel to zahtevo dr. Zerjav v izvrševalnem odboru JDS, protestirala SLS, vendar brez uspeha. Minister dr. Kukovec je že naročil, da se izdela revizijska naredba, ki ima v kratkem priti v ministrski svet.

Novosti.

* **V Zagrebu** je češki konzulat priredil 28. oktobra v proslavo državne neodvisnosti slavnostni večer v dvorani Sokola.

* **Na narodni praznik 29. oktobra** v Zagrebu ne izide noben list. Tudi borza ostane zaprta. Zvečer se vrši v gledališču slavnostna predstava namreč Popovičeve Lakrvije in Lhotkovo More.

* **Kako blagimi nameni se pripravljajo dušni pastirji na volini boj.** Na neki šoli na Gorenjskem se je pred par dnevi vršila seja krajnega šolskega sveta. Ko nadučitelj ni hotel odnehati od svojih upravičenih zahtev, mu zabrusi župnik, ud krajnega šolskega sveta: „Naj bo, dokler bo vladal Beograd; saj ni več dolgo do časa, ko bomo imeli samoupravo v Sloveniji, potem bo pa drugače! Pripravljenega imam že polno gradiva zoper Vas!“ — Kakšno gradivo le ima g. župnik, eden najbolj zagriženih šustersčijancev, zoper osebo šol. voditelja, ki se mu v nobenem oziru ne more očitati najmanjša krivica! Radi bi to vedeli! — Taki „lepi“ — nehote razodeti nameni, želje po maščevanju in katoliška načela krščanskih mož, ki jih tako lepo priporoča „Pastirski list“, vse to gre v en koš. Javnosti — predvsem učiteljstvu in uradništvu pa bodi to v vzgled, kako si predstavljajo ti ljudje „avtonomijo“ Slovenije.

* **Češki legijonarji v Trstu.** V tržaško luko je prispel v pondeljek Lloydov parobrod s 6.000 češkoslovaškimi legijonarji na krovu, ki se vračajo iz Vladivostoka.

* **Pomanjkanje kolkov.** Zaradi pomankanja kolkov je vlada vse državne in druge oblasti pozvala, da pobotnice o plačah javnih uslužbenecv in upokojencev likvidirajo z odbitkom solkovine za pobotnice v gotovini ter da dohodek po predpisih zaračunajo.

* **Lokalna železnica Poljčane—Konjice** se je podaljšala do Zreč in se bo novozgrajena proga Konjice—Zreče v kratkem izročila prometu. Služba železniškega poslovdje za postajo Zreče je razpisana do 1. novembra 1920. Obrat vodi južna železnica.

* **Za invalide.** Minister za socialno politiko dr. Kukovec je izjavil predsedniku invalidskega saveza, Štefanoviču, da bo v mesecu novembru razpolagal z invalidskim kreditom 30 milijonov dinarjev, katera vsota se porabi za podpore invalidom.

* **Na Vranskem** je odstopil načelnik okrajnega zastopa šentjurski župnik Zdolsek, ki je iz strankarske zagrizenosti preveč zanemarjal gospodarske koristi okraja.

* **V Vitanju** je 25. t. m. umrl trgovec in posestnik Oskar Jaklin.

* **Nove poštne znamke.** Kakor smo že omenili, pridejo v Jugoslaviji v kratkem v promet nove, za vso kraljevino enotne poštne znamke. Izdeluje jih American Bank Note Company v Newyorku. S podobo prestolonaslednika so izdelane znamke v vrednosti 2, 5, 10, 15, 20, 25, 50, 60 in 75 par, a s kraljevo podobo v vrednosti 1, 2, 4, 5 in 10 dinarjev. Nove znamke so v vsakem pogledu prvovrstne.

* **Dovoz zemeljskega plina iz Lipika v Zagreb.** Kakor smo svojeodobno poročali, se je takoj, ko se je konstatoval izvir zemeljskega plina v Bujavici pri Lipiku, nameravalo ta plin prevažati v Zagreb bodisi po ceveh, bodisi v posebnih vagonih. Ker pa so troški bili zelo visoki, se je namera opustila. Sedaj pa se to vprašanje ponovno ventilira in poseben strokovnjak mestnega poglavarstva zagrebškega se mudi na licu mesta. Kakor poroča „Jugoslavenski Ekonomista“, pa bi bili troški za ta projekt sedaj še mnogo večji in se vsled tega v zadevi menda ne bo dalo ničesar storiti.

* **Tihotapec umoril finančnega stražnika.** Dne 14. t. m. ponoči je na meji v bližini Sankova v Prekmurju neznan tihotapec finančnega stražnika Zemlja-

ka s štirimi strelji težko ranil. Umrl je na posledicah ran dne 19. t. m. v starosti 31 let. Zapustil je staro mater brez vse oskrbe. Žrtev svojega poklica je bil pokopan dne 21. t. m. pri Sv. Petru v Zgornji Radgoni. Pogreb je bil zelo lep. Udeležili so se ga vsi fi nančni stražniki, tudi z one strani državne meje.

* **Velika burja v Trstu.** Zadnje dni je bila v Trstu huda burja — 100 kilometrov na uro. Temperatura je padla na +4 stopinje. Dogodilo se je mnogo nesreč; neka deklica je bila smrtno ranjena. Vse ladje so ustavile promet. Zlasti je trpela razstava (ve lesejem): mnogo paviljonov je burja prevrnila, blago pa je uničeno.

* **Volitev patrijarha** pravoslavne cerkve kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se vrši dne 12. novembra tek. leta ob osmi uri zjutraj v beograjski saborni cerkvi.

* **Aretiran oficir.** V Osijeku je policija na nalog vojnega sodišča v Loznici v Srbiji aretirala bivšega kapetana 78. avstrijskega polka Möhwalda, ki je kakor komandant garnizona v Loznici dal brez razloga ustreliti pet meščanov talcev.

Kam je klerikalna Španija spravila kmetško ljudstvo?*

Agrarno vprašanje je na Špankem že od nekdaj na dnevnem redu; zlasti v Andaluziji, v krajih okoli Malage in Granade so bili opetovano kmetški nemiri (1863, 1882, 1892, 1902). L. 1918. je nastopil kmetški proletariat povsem organiziran v stanovske sindikate. V celi Španiji se bavi po zadnji statistiki s poljedelstvom 29% prebivalstva (v Italiji 35%, v Avstriji 36%, v Prusiji in Franciji 53%), ali to ne pomeni, kakor da bi se glavne sile naroda posvečale obrti ali drugemu delu, velik procent ljudi ne dela nič, ostali umirajo od gladi, so preobremenjeni z delom ali primorani, se izseliti. Ker se delavne sile tako slabo izrabljajo, je 48-8% zemlje neobdelane. Če pomislimo, da se ostalih 52% zemlje obdeluje na jako primitiven način, lahko razumemo, kako to, da more zemlja komaj 40% prebivalcev na kvadratni kilometer preživeti. — Skoro vsa Španija pripada veleposestnikom. Drobne privatne posesti, se lahko reče, vobče ni. Med latifundiji imamo dva tipa; eni so iz časov, ko so po spoditvi Mavrov iz Španije katoliški kralji delili zemljo med najboljše svoje vojake, med duhovnike in samostane, drugi pa (buržujski) iz preteklega stoletja iz časov desamortizacije. Največja veleposestva so v južni Španiji; posestva s 1500 hektarji se nahajajo čisto v provinciji Kordobo; vsa provinca Jaen je last nekaterih rodbin, v Estremaduri so posestva s čez 14.000 hektarji. Španski kmetje so samo najemniki.

Malo boljše so razmere na vzhodni obali, okoli Valencije, primeroma najboljše pa v baskovskih provinciah in v Navari. V vsej Španiji pa dobiva poljedelski delavec smešno malo plačo, se slabo prehranjuje in stanuje v stanovanjih, kjer ni možna

* Te podatke posnemamo po poljski reviji „Przegląd Dyplomatyczny“ (Varšava, 1920). Študijo je napisal v Madridu E. Frankowski.

niti najelementarnejša higijena; tudi nima kmetški delavec niti najmanjše izobrazbe. Naravno je, da spriču tega pada morala kmetškega delavstva in — religioznost; tem bolj pa je to delavstvo organizirano za materialne svrhe (Sindikalistična organizacija poljedelskih delavcev). Edina rešitev iz tega stanja bo izvršitev načela: Zemlja svobodna, ljudstvo izobraženo in pravičnost zajamčena.

Razno.

× **Velika pomorska demonstracija.** Iz Newyorka se inozemskim listom poroča, da je mornariški tajnik Zedinjenih držav izjavil, da bosta v kratkem dva velika ameriška brodovja nastopila pot okoli vseta. Ta pot bo največja pomorska demonstracija, kar jih do danes pozna zgodovina.

× **Moravski kras.** Kakor imamo mi svojo Postojnsko jamo, tako so imeli Čehi na Moravskem svojo „Macocha“, lepo podzemeljsko jamo s kapniki in drugimi zanimivostmi. Ta svet je raziskoval češki učenjak dr. Abosolon. Pretekli teden so vojaki skušali prebiti neki prehod in naenkrat se je pred njimi odprla nova, velika jama, mnogo bogatejša in krasnejša od prve. Za novi podzemski svet vlada veliko zanimanje na Češkem in drugod.

× **Velik sod v Mikulovu.** Slavo znanega ogromnega sode v Heidelbergu potemnil je sod v Mikulovu (v južni Moravski), ki se nahaja v kleti tamkajšne graščine in drži 1785 vedrov vina, dočim drži heidelbergski sod le 1588 vedrov. Mikulovski veliki sod je leta 1843 izgotovil brnski sodar Krištof Specht. Vino v tem sodu pa se je držalo le 50 let. Sod ima eliptično obliko; oklepa ga 25 železnih obrobov, katerih vsak tehtja 700 kilogramov.

× **Kruh v Sofiji.** Sofijski pekarji rišajo ljudstvo tako, kot povsod po svetu: zaslužijo pa pri tem toliko, da brez težave lahko plačujejo eventualne globe. Da pride ljudstvo do dobrega kruha, ki tudi ne bi bil predrag, se misli zapreti v Sofiji vse zasebne pekarije in postaviti kake štiri velike, moderne pekarije, ki bi zalagale bolgarsko prestolico s kruhom. Obenem se namerava kupiti več mlinov, ki bi mleli moko za te pekarije.

× **Govorjena oporoka.** Najnovejša senzacija v Ameriki je oporoka v govoru. Nek advokat v državi Jowa je diktiral vojo oporoko v diktafon, njegove priče so jo potrdile in vsaka je izgovorila svoje ime. Valjar diktafona se je izročil sodišču, ki je priznalo veljavnost oporoke. Sedaj se v Jowi pripravlja zakon, ki bo priznal veljavnost takih ustmenih oporok, ter jim bo dal celo prednost pred pismenimi, ki se laglje falzificirajo kakor živi govor, katerega vsi znanci pokojnikov pred sodiščem lahko agnoscirajo.

× **Angleški rudarji** so z veliko večino odklonili predloge lastnikov rudnikov. Sedaj bodo glasovali o tem, ali se naj spor predloži posebnemu razsodišču ali pa prične splošna stavka.

× **Prve znamke židovske države** so prišle v Jeruzalemu v promet 1. septembra. Angleški filatelisti so že prejeli nekoliko izvodov. Te znamke so le začasne in ostanejo v prometu tako dolgo, dokler ne prispejo iz Londona naročene zionistične znamke.

× **Batinanje na Madžarskem.** V konferenci madžarskih državnih pravdnikov je naznanil višji državni pravdnik Vary, da se bo za delikte, ki so bili izvršeni od 22. septembra dalje uporabljala kazen z batina mi. Ta kazen se bo uparabila zoper tatove, zoper one, ki skrivajo ukraden blago, zoper oderuhe in verižnike, kakor tudi za vse one, ki goljufajo ali ropajo ter pri tem zlorablajo civilno ali vojaško oblast.

× **Ali moremo občiti z umrlimi?** Dopisnik londonskega lista „Daily Mail“ javlja svojemu listu iz Newyorka, da je slavni izumilec fonografa in toliko drugih aparatov, Toma Edison, dovršil neko napravo, s katero se bo ustvarila zveza med živimi ljudmi in mrtvimi. „Že dolgo se trudim — izjavil je Edison — da konstruiram aparat in da se prepričam, je-li osebam, ki so se ločile od tega sveta, mogoče občiti z nami. Ako se to posreči, ne bo se to zgodilo s kakimi skrivnostnimi in fantastičnimi sredstvi, kakor so ona, katerih se poslužujejo mediji, marveč edino z znanstveno metodo“. O svojem izumu Edison ni podal nikakih detajlov, omenil pa je, da se bo elektriciteta uporabljala za tisočere stvari, katerih človek nikdar ni mogel predvidevati. „Če je točna ona stara teorija, da po smrti človeka ostane njegov duh, potem more tudi njegov razum po smrti dalje funkcionirati. In ko se ustvari do skrajnosti delikatna naprava, potem bo mogel nanjo vplivati tudi duh, kateri se spominja moči električnih valov“. Po „Daily Mailu“ vsi evropski listi biležijo to vest — zato, ker se tiče Edisona.

× **Proti veneričnim boleznim.** Ameriška družba „Rdečega križa“ pripravlja s sodelovanjem drugih sorodnih organizacij ameriško konfe-

renco „Pau“, na kateri se bo razpravljalo o kontroliranju veneričnih bolezni. Zborovanje bo v mesecu decembru v Vašingtonu. Pri konferenci bodo sodelovale vse države severne in južne Amerike.

Regent proti korupciji

Beograd, 28. oktobra. (Izv.) Regent je odklonil podpis na imenovanje Vojeslava Šole za predsednika bosanske deželne vlade. (Kakor znano, se je posebno gospa Vesnićeva trudila, da pride do tega imenovanja.)

Promet na sever zopet vspostavljen.

Gradec, 28. oktobra. Ker so pogajanja med južno železnico in štrajkujočimi z vladnim posredovanjem ugodno uspela, je stavka železničarjev v Gradcu prestala. Že popoldne so zakurili zopet stroje. Zvečer se prične redni promet.

Čehi nočejo Poljske v „Mali antanti“?

Praga, 28. oktobra. (Izv.) United Telegraph poroča: Organ zunanega ministra Beneša odklanja pristop Poljske k mali antanti, češ, da je mir v Rigi el drugi brestlitovski mir, in da je nova vojna med Poljsko in Rusijo neizogibna. Češkoslovaška odklanja podporo Poljske napram Rusiji in Nemčiji.

Pisalni stroji Remington se dobijo pri **A. K. Kregar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23.** Zahtevajte ponudbo. 4286

? Kako volimo s kroglicami ?

kake pravice in dolžnosti imajo volilci, kako treba zakon tolmačiti volilnim komisijam in zaupnikom strank? Vsa ta in druga vprašanja, ki niso pojasnjena v volilnem zakonu samem, razlaga do podrobnosti

dr. Stefan Sagadin: Volilni red

z bogatim tolmačenjem.

241 13

Knjižico, ki velja 16 K, s poštnino 17 K 20 v, naročite pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.**

V založbi „Domovine“ sta izšli:

k bližajočim se volitvam v ustavotvorno skupščino izborni agitacijski brošurici:

„Zatu že imamo — v farovžu je skrit!“

Cena 3 krone. Kdor naroči najmanj 20 izvodov, jih dobi po 2 kroni.

„Dokumenti Koroščeve stranke iz l. 1914“

Cena 4 krone.

Somišljeniki! Nabavite si predstoječi velezanimivi knjižici, čitajte in razširjajte ji! Spoznali boste marsikatero zmoto in zril boste pogumno resnici v obraz!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica
in rezerve okrog

K 50.000.000.—

Telefon št. 261.

Sprejema
vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev,
= valut in dovoljuje vskovrsne kredite. =
Brzojavni naslov: „Banka“.